

Довідка щодо звільнення від зобов'язань в рамках СОТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

За "**виняткових обставин**", член СОТ може запросити й одержати дозвіл від інших членів СОТ щодо звільнення, протягом певного часу і за певних умов, від положень, що містяться в Угоді про заснування СОТ або в будь-яких з багатосторонніх торговельних угодах.

ПОЛОЖЕННЯ УГОД СОТ

1. УГОДА ПРО ЗАСНУВАННЯ СОТ

Звільнення від зобов'язань регулюються Статтею IX Угоди про заснування СОТ. Зазвичай звільнення від зобов'язань використовується, коли немає ніяких інших положень, які дозволили б члену відступати від положень СОТ.

Відповідно до пункту 3 та 4 зазначеної Статті "**за виняткових обставин**" Конференція міністрів може приймати рішення про звільнення від зобов'язання, покладеного на Члена СОТ цією Угодою чи будь-якою багатосторонньою торговельною угодою, за умови, що будь-яке таке рішення приймається трьома четвертими Членів СОТ.

Прохання дати звільнення від зобов'язань, передбачених цією Угодою, подається Конференції міністрів для розгляду відповідно до практики прийняття рішень шляхом консенсусу. Конференція міністрів встановлює період часу, який не перевищує 90 днів, для розгляду прохання. Якщо консенсусу не було досягнуто протягом цього періоду часу, будь-яке рішення дати звільнення від зобов'язань приймається трьома четвертими Членів СОТ.

Прохання дати звільнення від зобов'язань, передбачених багатосторонніми торговельними угодами, включеними у Додатки 1А, чи 1В, чи 1С та додатки до них, спершу подається на розгляд, відповідно Раді з торгівлі товарами, Раді з торгівлі послугами чи Раді ТРПС, тривалість якого не повинна перевищувати 90 днів. По завершенні цього періоду часу відповідна Рада подає доповідь Конференції міністрів.

У рішенні Конференції міністрів дати звільнення від зобов'язань зазначаються **виняткові обставини, які виправдовують таке рішення, умови, які регулюють застосування звільнення, та дату закінчення терміну дії звільнення**. Будь-яке звільнення від зобов'язань, дане на період більше одного року, переглядається Конференцією міністрів не пізніше, ніж через рік після його надання, і кожний рік після цього до закінчення терміну дії звільнення. В ході кожного перегляду Конференція міністрів вивчає, чи все ще існують виняткові обставини, виправдовуючі надання звільнення, і чи виконуються умови, за яких звільнення було дане. На основі щорічного перегляду Конференція міністрів може подовжувати звільнення, змінювати його умови чи припиняти дію звільнення."

Довідково. Відповідно до Статті IV:2 Генеральна рада у проміжках часу між засіданнями Конференції міністрів виконує функції останньої.

2. ГАТТ 1994

Статтею XXV:5 Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1947 року, яка є складовою частиною ГАТТ 1994 передбачено:

"За виняткових обставин, не передбачених у будь-якому іншому місці цієї Угоди, СТОРОНИ можуть звільнити сторону від виконання зобов'язань, покладених на неї цією Угодою, за умови, що будь-яке таке рішення повинно бути схвалено більшістю у дві третини внесених голосів і що така більшість повинна становити більше половини сторін."

ВИМОГИ ДО ЗАЯВИ

Відповідно до пункту 1 Домовленість щодо звільнення від зобов'язань за ГАТТ 1994 заява має містити:

1. Характеристику заходів, які пропонує вжити Член СОТ
2. Конкретні стратегічні цілі, які переслідує Член СОТ
3. Причини, що заважають Членові досягти його стратегічних цілей через заходи, які відповідають його зобов'язанням за ГАТТ 1994

Довідково. Пункт 1 Домовленості щодо звільнення від зобов'язань за ГАТТ 1994 "Прохання про звільнення від зобов'язань або продовження терміну дії існуючого звільнення від зобов'язань повинне містити у собі характеристику заходів, які пропонує вжити Член СОТ, конкретних стратегічних цілей, які переслідує Член СОТ, а також причин, що заважають Членові досягти його стратегічних цілей через заходи, які відповідають його зобов'язанням за ГАТТ 1994."

ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО НАДАНИХ ЗВІЛЬНЕНЬ ВІД ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Надані СОТ звільнення від зобов'язань можна розбити на декілька груп.

Найбільша група це тимчасове звільнення від зобов'язань пов'язаних зі Статтею II ГАТТ 1994 у зв'язку з імплементацією членами СОТ нової версії номенклатури Гармонізованої системи (HS) або зі здійсненням періодичних поправок у HS номенклатурі.

Довідково. Стаття II ГАТТ 1994 передбачає, що члени СОТ не можуть перевищувати рівні зв'язаних ставок ввізного мита, зазначених у їх Розкладах. Водночас, у зв'язку з переходом митного тарифу члена СОТ на нову версію Гармонізованої системи по певним тарифним лініям може відбутися перевищення рівня зв'язаних ставок ввізного мита, зазначеного у Розкладі, що потребуватиме певного часу на проведення переговорів та консультацій членом СОТ із заінтересованими членами СОТ згідно з Статті XXVIII ГАТТ 1994. Відповідно, щоб не порушувати Статтю II ГАТТ 1994 певні члени СОТ зверталися з проханням надати тимчасове звільнення від зобов'язань, передбачених Статтею II ГАТТ 1994.

Наступна найбільша група пов'язана з призупиненням дії Статі I ГАТТ 1994 для надання спеціальних преференцій в рамках преференційної торгівлі, які не відповідають вимогам Статті XXIV ГАТТ 1994 та дозвільній поправці (Enabling Clause), звільнення часто надавалися з історичних причин.

Довідково. Стаття I ГАТТ передбачає, що член СОТ має застосовувати для всіх членів СОТ однакові рівні ставок ввізного мита. Відповідно, розвинуті країни з метою надання тимчасової підтримки через зниження ставок ввізного мита певним країнам, що розвиваються (в тому числі найменш розвиненим) зверталися з проханням надати звільнення від зобов'язань, передбачених Статтею I ГАТТ 1994. Наприклад, надання США преференцій Непалу у зв'язку з наслідками землетрусу

(документ *WT/L/1001* від 12.12.2016), надання ЄС преференцій балканським країнам у зв'язку з виключною ситуацією в регіоні тощо.

Крім того, певні країни отримували тимчасове звільнення від виконання зобов'язань, зазначених у їх Розкладах, наприклад, Монголія в частині продовження перехідного періоду на застосування експортних мит на кашмір сирцю, Албанія та Кабо-Верде в частині продовження перехідного періоду щодо зниження рівня зв'язаних ставок ввізного мита тощо.

ВИСНОВОК

Зазвичай звільнення від зобов'язань використовується, коли немає ніяких інших положень, які дозволили б члену відступати від положень СОТ.

При цьому необхідно зазначити, що ГАТТ 1994 містить ряд Статей, які дозволяють члену СОТ запроваджувати заходи несумісні з положеннями ГАТТ 1994, зокрема, *Стаття XX "Загальні винятки"*, передбачає цілий ряд таких випадків; *Стаття XXI "Винятки з міркувань безпеки"* дозволяє запроваджувати заходи, які є необхідними для захисту інтересів національної безпеки. Крім того, відповідно до *Статті XII "Обмеження для збереження рівноваги платіжного балансу"* член СОТ може запроваджувати заходи щодо обмеження кількості або вартості товарів з метою підтримки фінансової стабільності та рівноваги платіжного балансу. Запровадження заходів в рамках зазначених Статей не вимагає від члена СОТ отримання дозволу (погодження) від інших країн.

Разом з тим, Угодами СОТ та законами України передбачено розгалужений механізм захисту внутрішнього ринку та введення відповідних обмежень, зокрема, Законом України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", Законом України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", Законом України "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну" тощо.

Професійне використання зазначених інструментів дозволяє Україні ефективно захищати внутрішній ринок.
